

Partners in de praktijkomgeving. Uitvoering: gemeente Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam, Maaskoepel en Woonnet Rijnmond, Rotterdamse mbo-, hbo- en wo-instellingen. Rijk en bronhouders: Belastingdienst, Rijksdienst voor Identiteitsgegevens, Logius (PKloverheid). Vertrouwensdiensten: gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners onder PKloverheid. Kennis en validatie: Hogeschool Rotterdam, TNO en Erasmus Universiteit. Landelijke doorwerking: VNG en G4.
Dit position paper is opgesteld vanuit het programma iD010 van de gemeente Rotterdam, samen met de hierboven genoemde partners.

Rotterdam en de Europese Digitale Identiteit

Position paper over Rotterdam als gecontroleerde praktijkomgeving voor de Europese digitale identiteit

Kernboodschap

- Toegang tot voorzieningen, opdrachten en diensten verloopt steeds vaker digitaal. Overheden dragen de verantwoordelijkheid om die toegang veilig en betrouwbaar te organiseren. De vraag voor Nederland is hoe we onze digitale identiteit veilig, tijdig en bestuurlijk beheerst duurzaam inbedden in de publieke en economische infrastructuur. Met eIDAS 2.0, de European Digital Identity Wallet (EUDIW) voor de burger, de European Business Wallet (EBW) voor bedrijven en instellingen en het Nederlandse EDI-stelsel ontstaat een nieuw ecosysteem voor digitale toegang, gegevensuitwisseling, bevoegdheden en vertrouwen.
- In andere lidstaten wordt al met deze wallets gewerkt, in Nederland nog nauwelijks. Rotterdam bouwt een gecontroleerde praktijkomgeving, als eerste stap naar een volwaardig systeem. Daar wordt digitale identiteit in de praktijk gebracht. Burgers, bedrijven en overheden werken samen met publieke bronhouders, gecertificeerde vertrouwensdienstverleners en toezichthouders, in echte processen met echte data. Geen fictieve data. Zo maakt Rotterdam zichtbaar wat straks landelijk moet werken en stelt de stad die ervaring beschikbaar voor de nationale uitrol.
- De gemeente Rotterdam werkt samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Economische Zaken aan een concrete set van afspraken die de basis vormen voor een bredere ontwikkel- en praktijkagenda, waarbij een samenwerkingsconvenant een van de mogelijke vormen is om de samenwerking zowel ambtelijk als bestuurlijk duurzaam te verankeren. Centraal staan twee opgaven: de brede ontwikkeling en toepassing van de Wet digitale overheid in de praktijk en het gecontroleerd kunnen gebruiken van gegevens uit bepaalde publieke bronregistraties voor nieuwe digitale toepassingen. De gemeente Rotterdam wil als praktijk- en validatieomgeving functioneren waarin nieuwe werkwijzen, afspraken en toepassingen in een reële stedelijke en havencontext worden ontwikkeld, beproefd en opgeschaald. De opbrengsten uit Rotterdam moeten direct toepasbaar en herbruikbaar zijn voor andere overheden in Nederland en tegelijkertijd aansluiten op eIDAS 2.0, de European Digital Identity Wallet en het bredere Europese vertrouwensstelsel.
- Voor Rotterdam levert dit ecosysteem meetbaar resultaat: betere dienstverlening aan de burger, een overheid die toegankelijk blijft voor wie vastloopt, minder administratieve rompslomp voor ondernemers, snellere besluiten en snellere realisatie. Hetzelfde ecosysteem voor burger en bedrijfsleven.

Wat het oplevert voor burger en bedrijf

Voor de burger

- **Dataminimalisatie.** De burger deelt alleen wat nodig is. Een woningcorporatie ziet bijvoorbeeld alleen of iemand aan de voorwaarden voldoet, niet hoeveel iemand verdient, hoe iemand heet of waar iemand geboren is.
- **Eerlijke procedures.** Minder gedeelde gegevens betekent minder ruimte voor selectie op naam, afkomst of adres. Meetbare en gepercipieerde discriminatie worden zo voorkomen.
- **Betere toegang.** Wie geen vast adres heeft, de Nederlandse taal nog niet beheerst of door handicap of mantelzorg veel aanvragen doet, kan beter en effectiever bij voorziening waar ze recht op hebben. Dezelfde gegevens en bewijzen hoeven niet telkens opnieuw te worden aangevraagd.

Voor het bedrijfsleven

- **Minder papierwerk.** De ondernemer toont organisatie-identiteit en mandaat in een keer. Steeds weer aanleveren van uittreksels, kopieën met verschillende ondernemersaccounts vervalft.
- **Snellere procedures.** Vergunningen, subsidies, aanbestedingen en toelatingsprocessen gaan sneller, met lagere kosten voor elke controle daarna.
- **Zekerheid in de haven.** In de haven zijn persoon, organisatie, bevoegdheid, mandaat, opleiding en certificering in samenhang te verifiëren.
- **Europese markt, Nederlandse voorwaarden.** De eWallet werkt in heel Europa. Rotterdam en de haven vormen een concentratie van Europese handel; toegang tot voorzieningen geldt voor alle Europese burgers en bedrijven.

🕒 Waarom Rotterdam nu begint

Drie klokken lopen tegelijk. De implementatietermijn voor een Nederlandse burgerwallet loopt af eind 2026.^[1] Het akkoord over de businesswallet wordt ook nog dit jaar verwacht.^[2] En het nationale register van vertrouwende partijen wordt nu ingericht. Wie op alle drie wil aansluiten, moet nu beginnen.

Rotterdam draagt hierin een grote verantwoordelijkheid en heeft een uitstekende uitgangspositie. De haven kent duizenden bedrijven met wisselende medewerkers, onderaannemers en tijdelijke krachten, waar toegang en bevoegdheid onomstotelijk moeten vaststaan. De gemeentelijke uitvoering is al vergaand gedigitaliseerd, zodat de eWallet hier eenvoudig op aansluit. Het Rotterdamse coalitieakkoord 2026-2030 maakt digitale onafhankelijkheid, identiteitsfraude, Europese autonomie van de haven en toegang tot voorzieningen tot bestuurlijk beleid.^[3]

Versnelling levert waarde op: bijvoorbeeld eerder verdeelde woningen, minder administratieve lasten voor ondernemers, snellere besluiten en minder fraude. En niet te vergeten: dataminimalisatie voor alle betrokkenen. De partners zijn aangesloten, de use cases zijn gekozen en de bouw van de digitale infrastructuur is gestart. Rotterdam werkt toe naar de eerste operationele uitrol naar de Rotterdamse burger op 26 november 2026. Starten houdt de keuze in Nederlandse handen. Blijft daadwerkelijk gebruik van Nederlandse aanbieders uit, dan verschuift de markt naar andere Europese aanbieders, en in het slechtste geval naar aanbieders buiten Europese jurisdictie. Dan is de keuze feitelijk gemaakt en ontstaan nieuwe afhankelijkheden. Nederland heeft fors geïnvesteerd in PKI-overheid en publieke bronregistraties, en beschikt over een eigen trust-industrie met Europese marktpositie. Die investering rendeert pas bij werkende toepassingen. De techniek is er en de draagkracht is er, maar Nederland blijft vooralsnog hangen in het ambtelijk besluitvormingsproces. Daarmee verschuift onze voorsprong naar achterstand.

✅ Dit kan betrouwbaar

De route loopt binnen de bestaande en zich verder ontwikkelende nationale en Europese wettelijke kaders. Rotterdam heeft op 20 maart 2026 bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties formeel een verzoek ingediend om ruimte te creëren voor gecontroleerde praktijktoepassing binnen de Wet digitale overheid.^[6] Vanuit die stap werken de gemeente Rotterdam, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Economische Zaken gezamenlijk aan een concrete set afspraken rond twee samenhangende opgaven: de brede ontwikkeling en toepassing van de Wet digitale overheid in de praktijk en het gecontroleerd kunnen gebruiken van gegevens uit bepaalde publieke bronregistraties voor nieuwe digitale toepassingen. Beoogd resultaat van deze afspraken is onder meer een samenwerkingsconvenant waarmee de samenwerking zowel ambtelijk als bestuurlijk duurzaam kan worden verankerd. De gemeente Rotterdam wil als praktijk- en validatieomgeving functioneren waarin nieuwe werkwijzen, afspraken en toepassingen in een reële stedelijke en havencontext worden ontwikkeld, beproefd en opgeschaald. De opbrengsten uit Rotterdam moeten direct toepasbaar en herbruikbaar zijn voor andere overheden in Nederland en tegelijkertijd aansluiten op eIDAS 2.0, de European Digital Identity Wallet en het bredere Europese vertrouwensstelsel.

De infrastructuur is ingericht op betrouwbaarheidsniveau hoog en volgt de laatste versie van het Architecture Reference Framework^[4]. Het stelsel is decentraal: gegevens blijven bij de bron en op het apparaat van de houder, zodat geen centrale database ontstaat die een doelwit vormt. PKI-overheid vormt een belangrijke nationale vertrouwensbasis voor betrouwbare elektronische identificatie, authenticatie en communicatie. Met burgercertificaten via gekwalificeerde vertrouwensdienstverleners (QTSP's) en gekwalificeerde elektronische handtekeningen (QES) is dat anker nu al bruikbaar. Dit spoor loopt parallel aan het EDI-stelsel en kent een eigen tempo. De gemeente staat als vertrouwende partij in het nationale register, met opgave van beoogd gebruik en gevraagde gegevens. Uitgangspunt is dat uitsluitend gegevens worden uitgevraagd die voor het vooraf bepaalde doel noodzakelijk en toegestaan zijn. eIDAS 2.0 verplicht publieke dienstverleners de European Digital Identity Wallet te accepteren wanneer voor digitale dienstverlening een passend betrouwbaarheidsniveau is vereist^[1]. Rotterdam bereidt zich daarmee voor op verplichtingen die hoe dan ook gaan gelden. De Cyberbeveiligingswet en de achterliggende NIS2-richtlijn vragen toegangsbeleid, sterke authenticatie en beveiliging van de toeleveringsketen^[5]. In de haven gaat het om duizenden bedrijven en organisaties met wisselende medewerkers en onderaannemers die hieraan moeten gaan voldoen. Het eWallet-ecosysteem rond identiteit, mandaat en certificering is hier volledig op ingericht en maakt de eisen uit deze wetten realistisch en uitvoerbaar. Snelle implementatie van het eIDAS 2.0-ecosysteem is daarmee noodzakelijk om aan nationale en Europese wetgeving te voldoen.

➔ Wat Rotterdam van de politiek vraagt

1. Besluit met tempo over de afspraken rond de brede ontwikkeling en toepassing van de Wet digitale overheid en het gecontroleerd gebruik van gegevens uit bepaalde publieke bronregistraties, met als beoogd resultaat onder meer een samenwerkingsconvenant in relatie tot de Wet Digitale Overheid voor duurzame ambtelijke en bestuurlijke verankering.
2. Geef tijdige duidelijkheid over de openstelling van het nationale register van vertrouwende partijen, zodat registratie en praktijkontwikkeling gelijk oplopen.
3. Geef bestuurlijke duidelijkheid over het gebruik van PKI-overheid met burgercertificaten en gekwalificeerde elektronische handtekeningen als onderdeel van de nationale vertrouwensinfrastructuur.
4. Erken de Rotterdamse praktijkomgeving als bron voor de landelijke uitrol en borg de overdracht naar VNG, G4 en landelijke voorzieningen.
5. Zet in Europees verband in op een tijdig akkoord over de European Business Wallet.

Ingrid Ronodikromo, Programma manager iD010, gemeente Rotterdam.

Peter den Held, Directeur en CIO, gemeente Rotterdam.

Bronnen

[1] Verordening (EU) 2024/1183 (eIDAS 2.0). Implementatietermijn European Digital Identity Wallet: eind 2026.

[2] Conclusies Europese Raad maart 2026 en Commissievoorstel European Business Wallet, COM(2025) 838.

[3] Coalitieakkoord Rotterdam 2026-2030 "Vaart maken": digitale onafhankelijkheid en EU-opslag (p. 47-48), haven en Europese autonomie (p. 22-23, 49-51), stadsakkoord dakloosheid (p. 18-19, 71-76), identiteitsfraude (p. 36-37).

[4] Architecture Reference Framework (ARF) v3.0.0, 21 juli 2026. Toetsing en validatie door de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur lopen.

[5] Cyberbeveiligingswet, van kracht op 15 augustus 2026, ter implementatie van Richtlijn (EU) 2022/2555 (NIS2). Het once-only technical system volgt uit Verordening (EU) 2018/1724.

[6] Verzoek van de gemeente Rotterdam aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ingediend op 20 maart 2026.